

Monumentnummer*: 532378

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 15 juli 2016
Kadaster deel/nr 82779/190

Woonplaats* Utrecht
Gemeente* Utrecht
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Abstede
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 8109

Omschrijving**

Cluster 38. Bomvrije schuilplaats E.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

BOMVRIJE SCHUILPLAATS E, als onderkomen voor manschappen op het noordelijk deel van het fort. De bomvrije schuilplaats E ligt achter de noordelijke flankcourtine van het Fort De Bilt en vormt het pendant van de bomvrije schuilplaats H op het zuidelijke deel van het fort. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden tegen beschietingen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In baksteen opgetrokken, BOMVRIJE SCHUILPLAATS E van Fort De Bilt, daterend van omstreeks 1875 en als relatief langgerekte, licht naar links - richting de wal - gebogen onderkomen voor manschappen en hun materieel. De schuilplaats is aan drie zijden en bovenop met aarde gedekt en kent alleen een korte zichtbare gevel aan de keelzijde (west). Haaks hierop dalende vleugelmuren. Schuilplaats E vormt het pendant van de bomvrije schuilplaats H op het zuidelijke deel van het fort.

Waardering

De BOMVRIJE SCHUILPLAATS E van Fort De Bilt is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat dateert van omstreeks 1875, namelijk een voorbeeld van een bomvrij gebouw als onderkomen voor manschappen en hun materieel.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder als pendant van schuilplaats H op het zuidelijk deel van het fort.

* Het onderdeel is representatief omdat het een goed voorbeeld is van een klein bomvrij bouwwerk op een fort uit de beginfase van het laatste kwart van de 19e eeuw.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat kenmerkende onderdelen behouden en herkenbaar zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument